

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. (ל"א יט)

זאת היא המצוה האחרונה שבתורה, לכתוב את התורה, וכברמב"ם פ"ז מהל' תו"מ וס"ת הל' א'. ובא הצווי על המצוה הלזו אחרי הפסוק, של ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה וגו', ללמדנו, שהתורה הזאת יש בכחה להגן ולהציל מכל צרה ויגון, ואפילו בעת הסתר פנים כבדורנו זה, מכל מקום אור התורה מפיץ אור, ובאורה נסע ונלך, וכמשל הגמרא בסוטה כ"א עה"כ, כי נר מצוה ותורה אור, מה אור מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם.

וכיחוד בעת צרה ויגון כזו שעם ישראל נמצא בתוכה, שמחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, עלינו להחזיק במעוז התורה ביותר, ולהאיר את החשכה והעלטה שבאה בעקב ההסתר פנים שאין כמוהו. (א)

מ ע ש י ל מ ל ד

(א) והי' מוכיח מאד על בטול תורה ועל המבלים זמנם בדברי הבליים. והי' מפרש מאמרם ז"ל במנחות צ"ט ב', שאל בן דמה בן אחותו של ר' ישמעאל את רבי ישמעאל, כגון אני שלמדתי כל התורה כולה, מהו שאלמד חכמת יוגית, קרא עליו המקרא הזה לא ימוש ספר התורה מפידך והגית בו יומם ולילה, צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יוגית.

ולמשל, אם מי שהוא לימד את חברו אינו אומנות, עד שלמדה לעשותה בעצמו. אח"כ עשה התלמיד הזה איזה כלי בביתו של האומן שלמדו, ובכלי עבודה של האומן, והי' מבקש שכר משלם, כמו בעל מלאכה אחר, העושה את הכלי בביתו הוא ובכלי אומנתו.

נענה לו האומן, להוי ידוע לך, כי כלי האומנות שבהם עשית את המלאכה — שלי הם, וכן הבית שבו עבדת — שלי הוא, מאור החשמל, ויתר הענינים שעזרו במלאכתך, שלי המה, ואיך זה אתה תובע שכר מלאכתך, כמו אומן העושה מלאכתו בכליו ובביתו ועל הוצאותיו?

כן הוא הענין בלמוד חכמות חצוניות, היום ולילה שלי הם, אמר הקב"ה, הכלים, כלומר הפה, והעינים והשכל — שלי הם, ואין לך רשות להשתמש בהם לצורכך, "כי ממך הכל ומידך נתנו לך". צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה, ולמוד בה חכמת יוגית".

וכן הנביא האחרון מלאכי, הזהיר בסוף נבואתו בשם ד', זכרו תורת משה עבדי וגו' הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא, וגו' פן אבוא והכיתי את הארץ חרם, ופירש המנהיג בשם הראב"ד, דהאי "פן אבוא" קאי אדלעיל, דאם לא נשים לב לזכור תורת משה ולקיימה, אז יאנף ד' על הארץ ויחרים אותה.

והנה אנו רואים בימינו, שחרון אף ד' שולט בארץ באופן מבהיל. המלחמה (צורא) עם תוצאותי האומות, ההרג והדבר והרעב, עד שכמעט נתקיימה בימינו כל התוכחה כולה, ואין לך יום שאין קללתו זכר, ונתקיים בנו מאמר הכתוב ישעי' נ"ט י"ט, כי יבוא כנהר צר וגו' שהצרות מושכות ובאות כנהר.

והנה כולנו מאמינים באמונה שלמה, שהשי"ת לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים ואי אמונה ואין עול וגו', וא"כ מחויבים אנו להתבונן, מדוע עלתה

כי ידעתי את יצרו (ל"א כא)

ובתהילים ק"ג, כי הוא ידע יצרנו. והחכם מכל אדם קורא אותו מלך זקן וכסיל. קהלת ד' י"ג. והכונה הוא, לא שהוא בעצמו כסיל, כי להפך אנו רואים, כי יש בכחו ללכוד ברשתו אף את החכם היותר גדול ואין אדם צדיק בארץ וגו'. אלא הכונה, שהוא נקרא ע"ש מלאכתו, כמו שהסנדלר נקרא מי שעושה נעלים, ומי שתופר בגדים נקרא חיט, כן היצר נקרא "כסיל", כשביל שמלאכתו היא "להכסיל" את בני האדם, הוא עושה את הכל לכסילים («ער מאכט אלעמען צום נאר» ב).

ה א ז י נ ו

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. (ד"ב א)

יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי. (ל"ב ב)

התורה שבכתב, היא בבחינת שמים, והתורה שבע"פ היא בבחינת ארץ. הראשונה נמשלה «כמטר», כלומר בשם שיש מספר לטפות המטר, ואף אם כחול ירבון, אבל מסוג בעלי המספר הנת, כי הלא אפשר לספור מספר הטפות שישגן בכום מלאה מים ולהכפיל לפי החשבון מספר הטפות שבכד וחבית – כן אפשר לספור מצות התורה שבכתב, חמשה חומשים, רמ"ח מצות עשה ושם"ה מצות ל"ת. אולם התורה שבעל פה נמשלה למל, הטל היורד מהשמים על הארץ מתפזר על פני האדמה ולא ימד ולא יספר, כי הלא אין הטל יכול להתחלק לחלקים, שיתחול עליהם שם מספר, ורק גוש אחד הוא, המתהווה אמנם מהלקים דקים מן הדקים, אבל אינם בסוג בעלי

מ ע ש י ל מ ל ד

כ"ז בימינו, ובודאי כ"ז מאת ד' שחטאנו לו ולא אבינו בדרכיו הלך ולא שמענו בתורתו, שהתחילו להתמוטט עמודי התורה כמו שבת, נדה, חנוך הבנים ועוד.

וע"כ מחויבים הת"ח שבדורנו, כל אחד בעירו, שהם הצופים, להזהיר את העם ולהתרום בהם, שכל אחד יפחד לנפשו מן האזהרות המפורשות בתורה ובנביאים על הסריס מדרכי ד', להשגיח על ב"ב שילכו בדרך התורה ולהתפלל אל ד' שיסיר חרון אפו מן העולם, כדכתיב (צפני"ב ב' ג') בקשו צדק, בקשו ענה, אולי תסרתו ביום חרון אף ד', וד' הטוב יעזרנו לשוב בתשובה שלמה לפניו, ונזכה לישועת ד' ולגאולה שלמה אמן.

ב) וכמו שמספרים על אחד מגדולי הדור העבר, שהעלילו עליו עד שתפשוהו והושיבוהו בכית האסורים. ומכיון שנכנס לתפיסה תמה על היצה"ר השוטה שמצאהו שם, וענה ואמר: מילא אני, העלילו עלי והביאוני בעל כרחי הלום! אבל אתה, היצר, כלום העליל מי שהוא עליך, או אולי תפשוך והושיבוך כאן, וא"כ מה לך פה, שוטה וכסיל!...